TFY4125 Fysikk. Institutt for fysikk, NTNU.
Øving 7.

Oppgave 1: Kollisjon mellom tynn stav og lita kule

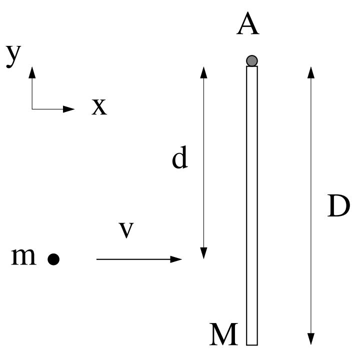

En tynn stav med lengde D og masse M kan rotere friksjonsfritt om sin ene ende (A). Ei kule med masse m og hastighet $\boldsymbol{v}$ kolliderer fullstendig uelastisk med staven i avstand d fra A. Kula kan her regnes som en punktmasse.

a) Hva er treghetsmomentet I til systemet stav + kule etter sammenstøtet, mhp aksen gjennom A (normalt planet)?

A) $md^2 + MD^2/3$ B) $(m+M)D^2/3$
C) $md^2 + MD^2/12$ D) $(m+M)D^2/12$

b) Hva er systemets impuls $\boldsymbol{p}_i$ før sammenstøtet?

A) 0 B) $mv\hat{x}$ C) $(m+M)v\hat{x}$ D) $(m+M)v(d/D)\hat{x}$

c) Hva er systemets dreieimpuls $\boldsymbol{L}_i$ mhp A før sammenstøtet?

A) 0 B) $mvd\hat{z}$ C) $(m+M)vd\hat{z}$ D) $(m+M)v(d+D)\hat{z}$

d) Hva er systemets dreieimpuls $\boldsymbol{L}_f$ mhp A umiddelbart etter sammenstøtet?

A) 0 B) $mvd\hat{z}$ C) $(m+M)vd\hat{z}$ D) $(m+M)v(d+D)\hat{z}$

e) Hva er systemets vinkelhastighet $\boldsymbol{\omega}$ umiddelbart etter sammenstøtet?

A) $\hat{x}\, mvd/(md^2 + MD^2/12)$ B) $\hat{x}\, mvd/(md^2 + MD^2/3)$
C) $\hat{z}\, mvd/(md^2 + MD^2/12)$ D) $\hat{z}\, mvd/(md^2 + MD^2/3)$

f) Hva er systemets impuls $\boldsymbol{p}_f$ umiddelbart etter sammenstøtet?

A) $\boldsymbol{p}_i \cdot (1 + MD/2md)/(1 + MD^2/3md^2)$ B) $\boldsymbol{p}_i \cdot (1 - MD/2md)/(1 - MD^2/3md^2)$
C) $\boldsymbol{p}_i \cdot (1 + MD/md)/(1 + MD^2/7md^2)$ D) $\boldsymbol{p}_i$

g) For hvilken verdi av d er $p_f = p_i$?

A) Alltid B) $D/3$ C) $2D/3$ D) D

h) Hva er $|\Delta K/K_i| = |(K_f - K_i)/K_i|$, dvs relativ endring i systemets kinetiske energi i sammenstøtet?

A) $1/(1 + 3md^2/MD^2)$ B) $1/(1 - 3md^2/MD^2)$ C) $1 + 3md^2/MD^2$ D) $1 - 3md^2/MD^2$

Oppgave 2: Mer om I og L

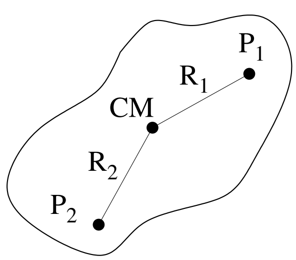

a) For legemet i figuren er $R_1 = R_2$, og CM angir tyngdepunktet. Treghetsmomentene om parallelle akser gjennom CM, P_1 og P_2 er hhv I_0, I_1 og I_2. (Punktene CM, P_1 og P_2 ligger alle i papirplanet, og de tre aksene står normalt på papirplanet.) Da er

A) $I_0 = I_1 = I_2$.
B) $I_0 > I_1 = I_2$.
C) $I_0 < I_1 = I_2$.
D) $I_0 < I_1 < I_2$.

http://www.kaosdesign.no/photogallery.htm

b) Du kjører en liten personbil rett østover fra Trondheim og holder omtrent fartsgrensen på 90 km/h. Hva er da bilens dreieimpuls relativt Oslo sentrum, sånn omtrent, angitt i SI-enheter?

A) Eksakt null.
B) 10^5.
C) 10^{10}.
D) 10^{20}.

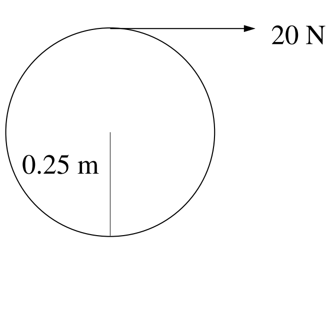

c) Ei tynn, masseløs snor er trukket rundt en slipestein med radius 0.25 m. Steinen kan rotere friksjonsfritt om symmetriaksen. En konstant kraft på 20 N i snora får steinen til å øke vinkelhastigheten fra null til 60 rad/s på 12 sekunder. Da er slipesteinens treghetsmomentet, i enheten kg m^2,

A) 1.00.
B) 3.00.
C) 5.00.
D) 7.00.

Oppgave 3: Svingninger

En kloss med masse m er festet til ei (masseløs) fjær med fjærkonstant k. Fjæra er festet til en vegg i sin venstre ende. Klossen kan gli uten friksjon på et horisontalt underlag. Bevegelsen blir startet (ved $t = 0$) ved å dra klossen fra likevektsposisjonen $x = 0$ mot høyre til posisjon x_0 og gi den en hastighet v_0 mot høyre. Klossen utfører deretter harmoniske svingninger beskrevet ved $x(t) = A\cos(\omega_0 t + \phi)$ der $\omega_0 = 2\pi/T$ er vinkelfrekvensen, T er perioden og ϕ er en fasekonstant.

a) Hva er perioden T for denne harmoniske svingningen?

A) $2\pi\sqrt{k/m}$ B) $\sqrt{k/m}$ C) $2\pi\sqrt{m/k}$ D) $\sqrt{m/k}$

b) Hva er amplituden A for denne harmoniske svingningen?

A) $\sqrt{x_0^2 + (v_0/\omega_0)^2}$ B) $x_0/\cos(\arctan(v_0/x_0\omega_0))$
C) Både A og B er riktige svar   D) Verken A eller B er riktige svar

c) Hva er fasekonstanten ϕ for denne harmoniske svingningen?

A) $-\arctan(v_0/x_0\omega_0)$ B) $\arccos(1/\sqrt{1 + mv_0^2/kx_0^2})$
C) Både A og B er riktige svar   D) Verken A eller B er riktige svar

d) Hva er systemets totale mekaniske energi E?

A) $kx_0^2/2$ B) $mv_0^2/2$ C) $kx_0^2/2 + mv_0^2/2$ D) 0

e) Vi kunne alternativt ha skrevet løsningen på formen $x(t) = B\cos\omega_0 t + C\sin\omega_0 t$. Hva blir da de to koeffisientene B og C?

A) $B = v_0/\omega_0$ og $C = x_0$ B) $B = x_0$ og $C = v_0/\omega_0$ C) $B = C = x_0$ D) $B = C = v_0/\omega_0$

f) Hva blir svingebevegelsens maksimale utsving og maksimale hastighet dersom $m = 100$ g, $k = 10$ N/m, $x_0 = 1.0$ cm og $v_0 = 10$ cm/s.

A) 1.4 cm og 14 cm/s   B) 1.4 m og 14 m/s
C) 14 m og 1.4 m/s   D) 14 cm og 1.4 cm/s

g) Svingesystemet dreies 90 grader slik at massen m henger vertikalt i tyngdefeltet. Med hvilken vinkelfrekvens ω vil massen nå svinge opp og ned?

A) $\omega = \omega_0$ B) $\omega = 2\omega_0$ C) $\omega = 3\omega_0$ D) $\omega = 4\omega_0$

h) Figuren viser utsvinget

$$x(t) = x_0 e^{-t/\tau} \cos \omega t,$$

eller rettere sagt $x(t)/x_0$, for en dempet harmonisk svingning. Omtrent hvor stort er produktet $\omega\tau$ mellom vinkelfrekvensen og den "karakteristiske tiden" for dempingsforløpet?

A) 0.022
B) 1.7
C) 14
D) 45

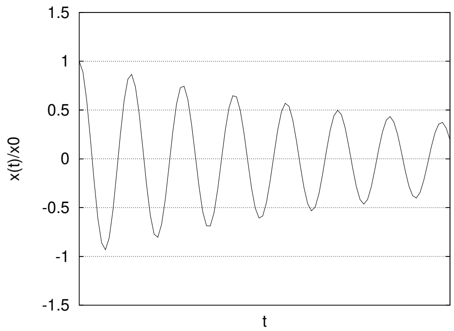

Et enkelt masse-fjær-svingesystem med masse m og fjærstivhet k har som kjent vinkelfrekvens $\omega = \sqrt{k/m}$. Sett opp "N2" for de tre svingesystemene vist i figuren nedenfor og finn vinkelfrekvensen for hvert av systemene uttrykt ved $\omega_1 = \sqrt{k_1/m}$ og $\omega_2 = \sqrt{k_2/m}$. I alle tilfellene er fjærene masseløse, og det er ingen friksjon.

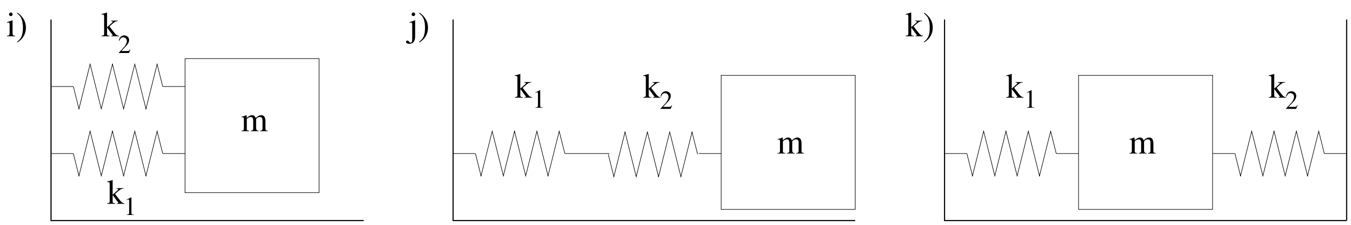

i) $\omega_i = \ldots$

A) $\omega_1 + \omega_2$ B) $\omega_1\omega_2/\sqrt{\omega_1^2 + \omega_2^2}$ C) $\sqrt{\omega_1^2 + \omega_2^2}$ D) $\sqrt{\omega_1\omega_2}$

j) $\omega_j = \ldots$

A) $\omega_1 + \omega_2$ B) $\omega_1\omega_2/\sqrt{\omega_1^2 + \omega_2^2}$ C) $\sqrt{\omega_1^2 + \omega_2^2}$ D) $\sqrt{\omega_1\omega_2}$

k) $\omega_k = \ldots$

A) $\omega_1 + \omega_2$ B) $\omega_1\omega_2/\sqrt{\omega_1^2 + \omega_2^2}$ C) $\sqrt{\omega_1^2 + \omega_2^2}$ D) $\sqrt{\omega_1\omega_2}$